

Novi trgovinski zakon in javni notarji.

Dr. Ivan Grašič.

(Konec.)

V kakšni obliki naj se napravi pred javnim notarjem izjava po § 278 ntz., ni jasno; gotovo pismeno in ne samo ustno. Tudi ni jasno, kdaj naj se taka izjava odda; gotovo na skupščini sami in ne pred skupščino, ker se pred skupščino še ne ve, če bo sploh treba take izjave. — Izjavo po § 278 ntz. bo potrditi po predpisih § 100 zb. o posvedočenju činjenic — sestaviti bo tedaj na skupščini sami zapisnik, v katerem bo treba navesti kraj, čas, ime in prebivališče strank in udeležencev ter točno izjavo delničarja oziroma delničarjev, da je imel oziroma da so imeli svoje delnice zdržema vsaj poslednjih 6 mesecev pred skupščino. Ne bo pa treba sestaviti zapisnik za vsako izjavo posebej, temveč se bo lahko napravil en sam zapisnik za vse izjave skupaj. Zapisnik bodo morali podpisati vsi udeleženci in javni notar. Na zahtevo bo moral javni notar po čl. 33 p. zb. ugotoviti tudi istovetnost izjaviteljev in navesti v zapisniku, kako je bila ugotovljena istovetnost. Bo-li to na skupščini mogoče izvršiti in bo-li zato na skupščini dovolj časa?

Po § 281 ntz. bo o skupščini sestaviti zapisnik. Ta zapisnik bo vodil po odst. 4 omenjenega paragrafa javni notar samo v toliko, kolikor naj se z njim posvedoči razpravljanje in sklepanje o predmetih iz § 256/1 št. 2. do 5., in iz § 263, odst. 2. in 3. ntz. — tedaj v kolikor se bo na skupščini razpravljalo in sklepalo:

1. o odsvojitvi ali o dajanju vsega družbinega podjetja ali njegovih glavnih delov v zakup, o sklepanju podobnih pogodb, o sklepanju pogodb, po katerih bodi dobiček dveh ali več pogodbenikov skupen, kakor tudi o spremembah ali o razdoru takih pogodb;

2. o odsvojitvi nepremičnin, ki po poslovni stroki neposredno služijo obavljanju družbinega podjetja, če presega njih prava vrednost v posameznem primeru eno petino osnovne glavnice;

3. o izdaji obveznic, kolikor to ne spada v predmet podjetja;

4. o sklepanju pogodb, po katerih naj pridobi družba nepremičnine ali naprave, ki bi trajno služile družbinemu podjetju, ali tudi druge predmete, če protivrednost za nabavko presega eno petino vplačane osnovne glavnice; ni razlike, ali naprave že obstoje ali se šele narede, ter velja

isto tudi takrat, kadar gre za jemanje teh stvari na uporabo, če presega letna odmena za uporabo eno desetino vplačane osnovne glavnice, ali za spremembo takih pogodb v družbino breme:

5. o spremembi predmeta podjetja, o podaljšavi trajanja, o prestanku družbe, o spojitvi družbe, o pretvoritvi družbe v družbo z omejeno zavezo, o odsvojitvi vse družbine imovine, o ukinitvi ali oblažitvi določb pravil, ki otežujejo sklepanje v skupščini, o nalaganju večjih zavez delničarjev, kot so jim bile naložene z dotedanjimi pravili, ali o zmanjševanju pravic posameznim delničarjem, ki so jim bile priznane z dotedanjimi pravili (§ 274/3);

6. o spremembi pravil ali predmetov iz št. pod 2. do 5.

Javni notar bo moral navesti v zapisniku tudi vse dogodke in izjave, ki bi mogle biti odločilne za preskušnjo pravilnosti postopka pri tem sklepanju.

Ali se bosta morala voditi na skupščini dva zapisnika ali bo zadostoval samo en zapisnik?

Iz odst. 5. § 281 ntz. bi bilo sklepati, da se bo vodil samo en zapisnik, ker bodo morali podpisati ta zapisnik predsednik in zapisnikar, pa tudi javni notar, kolikor je sodeloval, ter v primeru § 260 ntz. tudi vsi prisotni delničarji. Tudi iz odstavka 4 § 281 ntz. bi bilo sklepati, da bodo vodili delničar ali več njih, ki jih odredi predsednik, ter javni notar isti zapisnik. Praktično se to ne bo dalo izvesti. Delničar - zapisnikar bo moral voditi svoj zapisnik, javni notar pa svojega po predpisih zb. Delničar - zapisnikar bo moral navesti v zapisniku vse, kar in kakor se vrši na skupščini ne glede na predpise ntz. in zb., javni notar pa le ono, kar predpisujeta odst. 1. in 4. § 281 ntz. — vse to pa po predpisih zb.

Ali bo moral javni notar podpisati tudi zapisnik, ki ga bo vodil delničar - zapisnikar? — Ker javni notar posvedočuje činjenice in ne more prevzeti odgovornost za pravilno vodenje zapisnika po delničarju, mu tega zapisnika ne bo treba podpisati.

Najbolje bo razlagati te določbe tako, da bo vodil zapisnik javni notar, kot zapisnikar pa mu bo služil delničar. Javni notar bo vodil ves zapisnik po določbah § 99 zb. in § 281 odst. 1 in 4. ntz. Ker bo moral itak javni notar v tem zapisniku posvedočiti vse činjenice, ne bo za vodstvo posebnega zapisnika po delničarju ničesar preostalo. Ako bo pa hotela družba poseben popoln zapisnik, bo za zapisnikarja določila svojega stenografa.

Predsednik, zapisnikar in javni notar ter v primeru § 260 ntz. vsi prisotni delničarji bodo podpisali potem samo po javnem notarju sestavljeni zapisnik.

Zapisnik o skupščini bo po določitih § 281/1 ntz. moral vsebovati razen posvedočb po § 99 zb. in čl. 31 p. zb. še:

1. kraj, dan in uro skupščine;
2. ime predsednika, zapisnikarja in preštevalcev glasov;
3. število prisotnih delničarjev;
4. število delnic ali začasnic, ki jih prisotni delničarji predstavljajo;
5. število glasov, ki gre vsakemu prisotnemu delničarju;
6. če bi pa bilo kaj glasovanj po § 275 ntz., tudi števila delničarjev, delnic (začasnic) in glasov te skupine;
7. navedbo, ali je predstavljen z zakonom ali s pravili za posamezne točke dnevnega reda predpisani del osnovne glavnice;
8. sklepe po točkah dnevnega reda in sklepe o predlogih, o katerih se sme odločati, čeprav niso bili postavljeni na dnevni red, z navedbo načina glasovanja in razmerja glasov;
9. izjave in upore posameznih delničarjev in članov družbinih organov, za katere bi izjavitelj zahteval, naj se vpišejo v zapisnik;

10. druge činjenice, ki so se pripetile na skupščini in ki se na odredbo predsednika posvedočijo z zapisnikom.

Po čl. 31 zb. bo v zapisniku zabeležiti tudi imena članov upravnega in nadzorstvenega odbora in oseb s pravico glasovanja, ki so navzoče ali zastopane po pooblaščenju.

Zapisniku bo po § 281/3 ntz. priložiti — tedaj ne prišiti:

1. listine, s katerimi se posvedočuje pravilnost sklica skupščine;
2. listine, s katerimi je posvedočena pravica zastopanja na skupščini;
3. predloge, ki so bili po § 255/2 ntz. postavljeni na dnevni red, to je predloge o letnem poročilu in letnih sklepnih računih, o uporabi čistega dobička ali o pokritju izgube ter o razrešnici članov uprave in nadzornih organov;
4. spiske po §§ 262 in 265 ntz., to je spiske delničarjev, ki so upravičeni udeležiti se sklicane skupščine, spisek prisotnih in zastopanih delničarjev in, če bo imela družba več rodov delnic, tudi posebne spiske za delnice posameznih rodov;
5. poročila nadzornih ustanov in poverjenikov;

6. izjave in upore delničarjev, če jih je vložil delničar pismeno.

St. tz. podobnih določb ne pozna.

5. Sprememba pravil.

Glede spremembe pravil imata st. tz. in ntz. enake določbe. Po § 214 st. tz. mora biti vsak sklep skupščine o spremembi pravil notarsko ali sodno posvedočen, ker drugače ni veljaven, po § 343/1 ntz. pa se bodo utegnila pravila spreminjati samo s skupščinskim sklepom, ki ga bo moral posvedočiti javni notar.

6. Odsvojitve imovine.

Po § 380 ntz. bo morala biti pogodba, s katero odsvoji delniška družba vso svojo imovino, sestavljena v obliki notarskega zapisa; ta določba bo veljala po § 381 ntz. tudi takrat, kadar družba, ki je v likvidaciji, odsvoji vso svojo imovino. Solenizacija v zasebni obliki napravljenih takih pogodb ne bo dopustna.

St. tz. teh predpisov nima.

7. Spajanje.

Skupine delniških družb, ki se bodo hotele spojit, bodo po § 384/1 ntz. storile sklepe, ki bodo točno določali pogoje in način, kako naj se spojitev izvede. Te sklepe bo moral posvedočiti javni notar (§ 343 ntz.).

V primeru spojitve delniških družb z ustanovitvijo nove delniške družbe bodo morale po § 388/1 ntz. spajajoče se družbe v obliki notarskega zapisa skleniti pogodbo o spojitvi, v kateri bodo izjavili, da se spajajo radi ustanovitve nove delniške družbe in da prestanejo z nastankom nove družbe (§ 212/1 ntz.), ter istočasno v isti obliki sestaviti pravila nove družbe. Solenizacija pogodb in novih pravil v tem primeru ne bo dopustna. Po § 388/3 ntz. se bodo morale pogodba o spojitvi, pravila in postavitve organov nove družbe odobriti s sklepom skupščine vsake spajajočih se družb in bo moral te sklepe posvedočiti javni notar (§ 343 ntz.).

St. tz. podobnih določb ne pozna. Spojitve delniških družb se izvršijo na osnovi skupščinskih sklepov, ki morajo biti posvedočeni po javnem notarju.

II. Družbe z omejeno zavezo.

1. Pravila.

Tudi pravila družbe z omejeno zavezo bodo morala biti po § 418/1 ntz. sestavljena v obliki notarskega zapisa (§ 52 oziroma § 58. zb.). Po § 4 zak. o dr. z o. z. pa mora biti družbena pogodba posvedočena po notarskem zapisu. Razlike med obema določbama ni ter je tudi po zak. o dr. z o. z. solenizacija po § 58 zb. dopustna.

Pooblaščenec bo po § 418/2 ntz. mogel pri sestavljanju pravil sodelovati in jih za pooblastitelja podpisati samo na podstavi pooblastila, s katerim bo izrečno pooblaščen za ta določeni posel in na katerem bo pooblastiteljev podpis overovljen, pooblastilo pa se bo moralo priložiti notarskemu zapisu. Notarski zapis, čigar vsebina in oblika ne bo ustrezala določbam ntz. ali (pravilno: in) zb., bo ničen (§ 418/5). Zaradi tega bo najbolje, da se bo solenizacija v privatni obliki napravljenih pravil popolnoma opustila.

2. Prenos deležev.

Za prenos deležev in za sporazume, s katerimi se bo družbenik zavezal prenesti delež, bo po § 443/6 ntz. potreben notarski zapis, solenizacija po § 58 zb. v tem primeru ne bo dopustna. Tudi po § 76 starega zak. je za prenos poslovnega deleža po pravnem poslu med živimi potreben notarski zapis in predpisana ista oblika za obveze o bodočem odstopu poslovnega deleža.

3. Skupščina.

Pri družbi z omejeno zavezo se bo po § 451, odst. 2. in 3. ntz. utegnilo s pravili dopustiti, da se v vseh ali posameznih predmetih namesto na skupščini sklepa s pismenim glasovanjem, ter bodo v primerih, ko bo za veljavnost skupščinskega sklepa potrebna posvedočba po javnem notarju, morali biti podpisi družbenikov na izjavah o glasovanju overovljeni, javni notar pa bo moral posvedočiti, da je na podstavi teh izjav bil storjen sklep. To posvedočbo bo izvršil javni notar v zapisniku po § 100 zb. Za vodstvo in vsebino skupščinskega zapisnika bodo veljale smiselno določbe § 281 ntz., le da bo notarska posvedočba potrebna samo, kolikor to predpisujejo določbe o družbi z omejeno

zavezo (§ 456/1 ntz.) to je §§ 471, 472, 474, 475, 482, 485 in 486 ntz.

Tudi po § 54 zak. o dr. z o. z. je dopustno, da se namesto na skupščini sklepa s pismenim glasovanjem, če se vsi družbeniki v posameznem primeru za tako glasovanje zedinijo, ter je po § 40. cit. zak. sklepe občnega zbora vpisati v posebno protokolno knjigo.

4. Sprememba pravil.

Za spremembo pravil bodo po ntz. veljale smiselno določbe § 543 ntz. to je, da se bodo smela pravila spreminjati samo s skupščinskim sklepom, ki ga bo moral posvedočiti javni notar (§ 471 ntz.), po § 49 star. zak. pa se sme družbena pogodba spremeniti le s sklepom družbenikov, kateri sklep mora biti notarsko posvedočen.

Po § 472 ntz. se bo utegnila osnovna glavnica zvišati samo s prevzemom novih osnovnih vlog na podstavi spremembe pravil. Izjava o prevzemu nove osnovne vloge se bo morala podati v obliki notarskega zapisa in bo morala vsebovati razen zneska prevzete osnovne vloge tudi vse druge zaveze, ki bodo izvirale iz pravil in iz sklepa o zvišanju osnovne glavnice, če pa prevzemnik ne bo že družbenik, tudi izrečno privolitev, da postane družbenik po pravilih. Solenizacija prevzemne izjave ne bo dovoljena.

Če pa se bodo prevzemne izjave podale na sami skupščini, na kateri se bo sklenilo zvišanje osnovne glavnice, in če bo izjava vsebovala razen zneska prevzete osnovne vloge tudi vse druge zaveze, ki bodo izvirale iz pravil in sklepa o zvišanju osnovne glavnice, in, če prevzemnik ne bo družbenik, tudi izrečno privolitev, da postane družbenik po pravilih, pa bo zadostovalo, da bo javni notar posvedočil, to je navedel te izjave v samem skupščinskem zapisniku (§ 472/5 ntz.).

Tudi po § 52 zak. o dr. z o. z. je za zvišanje osnovne glavnice potrebna sprememba pravil in mora biti prevzemna izjava posvedočena po notarskem zapisu. Ker se bo mogla po ntz. znižati osnovna glavnica le s spremembo pravil na podstavi skupščinskega sklepa, bo moral ta sklep po §§ 474 in 537 ntz. posvedočiti javni notar po določbah § 99 zb. Isto določa § 54 star. zak. Ravno tako bo za sklep, da družba prestopi ali da se sedež družbe prenese v inozemstvo, potrebna posvedočba javnega notarja (§§ 475 in 565 ntz. in § 49 star. zak.).

5. Odsvojitve imovine.

Ker bodo po § 480 ntz. veljale smiselno določbe § 380 ntz. o odsvojitvi vse imovine in § 381 ntz. o odsvojitvi vse imovine v likvidaciji, bodo morale tedaj pogodbe, s katerimi bo odsvojila družba z omejeno zavezo vso svojo imovino, biti sestavljena v obliki notarskega zapisa in solenizacija ne bo dopustna. Te določbe stari zakon nima.

6. Spajanje družb.

Skupine družb z omejeno zavezo, ki se bodo hotele spojiti med seboj, bodo po ntz. storile sklepe, ki bodo točno določili pogoje in način, kako naj se spojitve izvede (§ 482/4 in § 384 ntz.). Te sklepe bo moral posvedočiti javni notar (§ 345 ntz.).

Za spojitve z ustanovitvijo nove delniške družbe ali nove družbe z omejeno zavezo bodo veljale smiselno določbe § 388 ntz. to je spajajoče se družbe bodo morale v obliki notarskega zapisa skleniti pogodbo o spojitvi in istočasno v isti obliki sestaviti pravila nove družbe (§ 482/6 ntz.).

Po § 485 ntz. bo moral skupščinski sklep o pretvoritvi delniške družbe v družbo z omejeno zavezo ustrezati določbam za sklepanje o spremembi pravil in bo moral tak sklep tedaj posvedočiti javni notar.

Pravila za družbo z omejeno zavezo bodo morala biti sestavljena v obliki notarskega zapisa in bo za prevzem osnovnih vlog potreben notarski zapis, izvzemši če se bodo sestavila pravila družbe z omejeno zavezo na skupščini delniške družbe in da bo sklep o njih predpisno posvedočil javni notar. V tem primeru bo moral javni notar na zahtevo oseb, ki bodo podale na sami skupščini izjave o prevzemu osnovnih vlog, v skupščinskem zapisu samem posvedočiti te izjave, če bo ustrezala njih vsebina določbi § 472/5 ntz., to je če bo izjava vsebovala razen zneska prevzete osnovne vloge tudi druge zaveze, ki bodo izvirale iz pravil in sklepa o spojitvi, če pa prevzemnik ne bo že družbenik, tudi izrečno privolitev, da postane družbenik po pravilih.

Tudi skupščinski sklep o pretvoritvi družbe z omejeno zavezo v delniško družbo bo moral biti po javnem notarju posvedočen, ker se bo storil po določbah za spremembo pravil (§ 486/1 ntz.), pravila pa bodo morala biti sestavljena v obliki notarskega zapisa (§ 486 in 485/9 ntz.).

Če pa se bodo sestavila pravila delniške družbe na skupščini družbe z omejeno zavezo, sklep o njih pa bo predpisno posvedočil javni notar, ne bo potrebno, da bi se sestavila pravila tudi še v obliki notarskega zapisa in bo moral javni notar v tem primeru na zahtevo oseb, ki bodo podale na sami skupščini izjave o vpisu delnic, v skupščinskem zapisniku samem posvedočiti te izjave, če bo njih vsebina ustrezala določbi § 553/2 odnosno § 197 ntz.

Stari zakon podobnih določb nima.

O B Z O R N I K.

Dr. Anton Rojc.

Ob zbiranju gradiva za svoj prispevek o zaslužnih slovenskih upravnih juristih za jubilarno knjigo „Pol stoletja Društva Pravniki“ sem naletel v Novicah z dne 21. velikega travna 1851, št. 21, str. 99 na beležko, da je obiskal urednika Novic „prečastiti domorodec iz Cerkna, dozda avskultant pri c. k. deželni sodii u Terstu, g. dr. Anton Rojc — na poti v Zagreb kot izvoljeni (imenovani) c. k. redni profesor kazenskega prava na c. k. pravoslovni zagrebški akademii“. Uredništvo je dodalo tej novici še pripombo, „da po dovoljenju slav. ministerstva bo smel g. dr. Rojc svoj predmet tako dolgo v slovenskem jeziku učiti, dokler ne bo zmožen ga v ilirskem razlagati. To ne bo dolgo terpelo, ker novi g. profesor, vedno iskren Slovan, že sedaj ilirsko narečje popolnoma razume in si ga bo v kratki dobi tudi za javno učenje popolnoma prilastil, kar bo tolikanj lagljeje, ker v tehničnih izrazih si nista ilirski in slovenski jezik — kolena ene matere — dosti mavz križ“.

Življenjska pot tega prvega in menda zadnjega slovenskega profesorja na tedanji zagrebški pravni akademiji je bila doslej čisto neznana, saj ga v jubilarni izdaji Pravnika ni najti niti med našimi sodniki in državnimi pravniki, niti med „slovenskimi pravnimi znanstveniki pretekle dobe v tujini“. Zato sem nadaljeval raziskavanja ter podajam tudi njih izsledke:

Dr. Anton Rojc se je rodil dne 20. maja 1820 v Cerknem revnim kmetiskim staršem. Bistrega dečka je dal njegov boter v glavno šolo, katero je Rojc v kratkem tako dobro dovršil, da je mogel na gimnazijo v Gorico. Po končanih srednješolskih študijah se je podal na univerzo na Dunaj, kjer se je sam pre-